

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01124 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225/219 1152, el. p. smmin@smm.lt, http://www.smm.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.
Atsisk. sąsk. LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

Aukštųjų mokyklų vadovams

2022-03-21 Nr. SR- 961

DĖL EKSTREMALIOSIOS SITUACIJOS

Gerbiami universitetų rektoriai ir kolegijų direktoriai, dėl Rusijos karinių veiksmų Ukrainos atžvilgiu Lietuvoje iki balandžio 21 d. 24 val. įvesta nepaprastoji padėtis, kuri, priklausomai nuo aplinkybių, gali būti pratęsta. Nepaprastosios padėties metu efektyviau užtikrinamas visuomenės saugumas.

Mūsų valstybės vadovai, Vyriausybė, Seimas dirba visu pajėgumu ir daro viską, siekdami užtikrinti mūsų visų saugumą. Todėl raginame nepasiduoti nerimui ir išlikti ramiems, juolab kad ši Rusijos karą neabejotinai lydės plataus masto dezinformacinės ir kibernetinės atakos. Priklausomai stipriausiai pasaulio gynybos ir saugumo organizacijai NATO ir esame nediskutuotinai įsipareigoję ginti vieni kitus, todėl labai svarbu suprasti, kad galime ir turime jaustis saugūs, išlaikyti įprastą gyvenimo ritmą ir rimtį.

Informuojame, kad už civilinę saugą konkrečioje savivaldybėje atsako atitinkamos savivaldybės administracija. Kiekvienoje savivaldybėje situacija yra unikali, todėl savivaldybės turi pasirengusios ekstremaliųjų situacijų valdymo planus, kurie apima:

- informaciją apie savivaldybėje gresiančias ekstremaliasias situacijas;
- gyventojų perspėjimo ir informavimo apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją tvarką;
- gyventojų evakavimo organizavimo eigą;
- kolektyvinės apsaugos statinius ir jų panaudojimo galimybes: nurodomi adresai, galimas priimti žmonių skaičius ir kita su tuo susijusi svarbi informacija;
- gresiančių ar susidariusių ekstremaliųjų situacijų valdymo organizavimo ir koordinavimo tvarką;
- pagalbos gyventojams organizavimą: medicinos, socialinės, psichologinės ir kitos pagalbos teikimą, viešosios tvarkos palaikymo organizavimą, švietimo ir kitų būtiniausių paslaugų teikimą gyventojams.

Su savivaldybės, kurioje gyvenate, nuolat atnaujinamu ir tikslinamu ekstremaliųjų situacijų valdymo planu galima susipažinti savivaldybės interneto svetainėje.

Atkreipiame dėmesį, kad ekstremaliųjų situacijų valdymo planus, kuriuose aprašyti konkrečios įstaigos veiksmai ir pagalba darbuotojams bei studentams, rengia kiekviena formaliojo švietimo paslaugas teikianti įstaiga, kurioje vienu metu gali būti 100 ar daugiau žmonių.

Suprantama, kad kiekviena ekstremalioji situacija yra unikali ir gali plėtotis nenuspėjamai. Todėl konkrečios situacijos metu reikės vadovautis savivaldybės ir / ar valstybės ekstremaliųjų situacijų operacijų vadovo sprendimais. Kiekviena aukštoji mokykla veikia tam

tikroje savivaldybės teritorijoje. Todėl aukštosios mokyklos turi vadovautis atitinkamos savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo planu ir ekstremaliųjų situacijų centro nurodymais.

Jaustis saugiau ir ramiau padeda žinojimas. Todėl, atsakydami į kylančius klausimus, norime pasidalyti medžiaga, kurią privalo žinoti kiekvienas gyventojas. Tikime, kad ši medžiaga padės užtikrinti bendrą asmenų pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms, tinkamai ir nuosekliai stiprinti savo pačių pasiruošimą situacijoms, kurios galėtų sukelti pavojų žmonių saugumui. Taip pat prašome aukštųjų mokyklų šiuo metu nesiimti pavienių, skubotų, su atitinkamų savivaldybių civilinės saugos specialistais ir / ar Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos nesuderintų civilinės saugos iniciatyvų.

Viena iš pagrindinių platformų, kurioje galima rasti pagrindinius atsakymus į civilinės saugos klausimus, yra Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos parengta svetainė www.lt72.lt. Svetainėje pateikiama ši svarbi informacija:

1. Gyventojų perspėjimas ir informavimas apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją

Gyventojai perspėjami apie pavojų šiomis pagrindinėmis priemonėmis:

- **Garso sirenomis.** Po sirenos garsinio signalo per Lietuvos nacionalinį radiją ir televiziją yra skelbiama gyventojams svarbi informacija. Išsamiau apie galimus pavojų signalus: https://www.lt72.lt/?page_id=1952.
- **Trumpaisiais pranešimais į telefonus per korinio transliavimo sistemą.** Kartu su perspėjimo sirenų įjungimu gyventojams yra išsiunčiamas perspėjimo pranešimas su svarbia informacija į jų mobiliuosius telefonus. Išplatinus pranešimą, pranešimas nedelsiant paskelbiamas šioje svetainėje: https://www.lt72.lt/?page_id=322 Norėdami savo telefone įjungti korinio informavimo funkciją, sekite instrukcijas: https://www.lt72.lt/?page_id=1969.

Taip pat perspėjimas gali vykti per įvairias visuomenės informavimo priemones, transporto priemonių ir žmonių garsinius signalus, pasiuntinius. Kartu su pranešimu apie (galimą) pavojų yra informuojama, kaip reikia elgtis konkretaus pavojaus atveju.

2. Kolektyvinės apsaugos statiniai

Kolektyvinės apsaugos statiniai yra iš anksto parinkti ir specialiai pažymėti pastatai, kurie gali būti greitai pritaikomi laikinam gyventojų prieglobsčiui saugantis nuo žalingo aplinkos poveikio bei evakuotų gyventojų apsaugai ekstremaliųjų situacijų ar karo metu. Kolektyvinės apsaugos statiniuose bus surenkami evakuojamieji arba laikinai apgyvendinami evakuotieji gyventojai. Juose organizuotai bus teikiamos gyvybiškai būtinos paslaugos: aprūpinama maistu, geriamuoju vandeniu, vaistais, higienos reikmenimis, švariais drabužiais.

Kolektyvinės apsaugos statiniai žymimi tokiu simboliu:

Šie pastatai yra saugūs ir juose būtų galima rasti prieglobstį. Daugiau informacijos apie kolektyvinės apsaugos statinius ir jų žemėlapi galima rasti adresu https://www.lt72.lt/?page_id=3040.

3. Kita aktuali informacija, skirta pasiruošti galimai ekstremaliajai situacijai:

- Maisto atsargos: https://www.lt72.lt/?page_id=2052.
- Išvykimo krepšys: https://www.lt72.lt/?page_id=3048.
- Šeimos planas: https://www.lt72.lt/?page_id=3054.

Šiandien atsakymus į aktualius klausimus galima rasti ir Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos leidiniuose, kurie skelbiami <http://kam.lt/lt/katurimezinoti.html>.

4. Pasirengimas ekstremaliosioms situacijoms

Krašto apsaugos ministerija yra parengusi informacinę medžiagą su praktiniais patarimais, ką daryti tam tikrų ekstremalių įvykių metu pavadinimu „**Ką turime žinoti apie pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms ir karo metui**“ (visa versija).

Elgesys konkrečios nelaimės atveju

Kaip elgtis konkrečios nelaimės atveju, detalizuota minėto Krašto apsaugos ministerijos leidinio „**Ką turime žinoti apie pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms ir karo metui**“ 73–94 puslapiuose.

Pasipriešinimas priešiškomis pajėgoms

Karo atveju Lietuvos Respublikos Konstitucija numato pareigą Lietuvos piliečiams ginklu ginti savo valstybę. Tačiau prisidėti prie pasipriešinimo ir krašto apsaugos galima daugiau negu vienu būdu. Taip pat aktyvus pasipriešinimas gali būti vykdomas be ginklo. Pasipriešinimo temomis Krašto apsaugos ministerija yra parengusi leidinį „**Ką turime žinoti apie pasipriešinimą: aktyvių veiksmų gairės**“.

Radiacinis pavojus

Pastebime daug nerimo dėl galimo radiacinio pavojaus. Todėl dalijamės Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos informacija apie atitinkamų priemonių naudojimą esant radiaciniam pavojui: https://sam.lrv.lt/lt/naujienos/sam-perspeja-kalio-jodido-tabletes-tik-baltarusijos-atominės-elektros-avarijos-atveju-ir-tik-ministerijai-nurodžius?fbclid=IwAR1O3yIKTH_XimnY8IHsThbmdOoloN8ZQPuhmGTj30hp3gsqVXenib048tU.

Instrukcijas apsisaugoti nuo radiacinio poveikio esant Baltarusijos atominės elektrinės avarijai, kurias tinka naudoti ir esant kitokiam radiaciniam pavojui, galima rasti čia: https://www.lt72.lt/?page_id=2950.

Pirmoji pagalba

Ekstremaliųjų situacijų atvejais kyla didelė grėsmė žmonių sveikatai, todėl svarbu mokėti ir žinoti pirmosios pagalbos teikimo principus. Pagrindinę aktualią informaciją apie pirmąją pagalbą galima rasti Sveikatos apsaugos ministerijos parengtoje atmintinėje: [https://sam.lrv.lt/uploads/sam/documents/files/pirmoji%20pagalba\(2\).pdf](https://sam.lrv.lt/uploads/sam/documents/files/pirmoji%20pagalba(2).pdf).

Esant sudėtingiems sužeidimams, Lietuvos kariuomenės Dr. Jono Basanavičiaus karo medicinos tarnyba yra parengusi leidinį: <https://kam.lt/download/57058/pirmosios%20pagalbos%20teikimo%20vadovas.pdf>.

Svarbu atkreipti dėmesį į pagrindinį principą, kad pirmosios pagalbos teikimas neturi dar labiau pakenkti pagalbą gaunančiam asmeniui ar sukelti didelį pavojų pačiam pagalbą teikiančiam žmogui.

Kibernetinis saugumas

Nacionalinis kibernetinio saugumo centras prie Krašto apsaugos ministerijos (toliau – NKSC) ir Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija ragina gyventojus kritiškai vertinti informaciją socialiniuose tinkluose ir kibernetinėje erdvėje. Prasidėjus kariniams veiksams Ukrainoje, NKSC fiksuoja išaugusį pranešimų apie sukčių veiklą socialiniuose tinkluose skaičių. Pasitikrinkite informaciją ir neskubėkite. Svarbu išsiugdyti įprotį patikrinti pateikiamą informaciją ar pasitarti su patikimais žmonėmis prieš atliekant veiksmus. Kitas svarbus veiksnys yra dėmesingumas, nes socialinė inžinerija remiasi skubiniu priimti sprendimus, nespėjus apgalvoti ir pasverti jų būtinumo ir reikalingumo, tikintis, kad elgsitės impulsyviai ir neracionaliai. NKSC patarimai dėl saugaus naršymo internete: https://www.nksc.lt/naujienos/patarimai_kaip_apsisaugoti_nuo_sukciu_kibernetinej.html.

Psichologinė ir emocinė pagalba

Karas Ukrainoje yra kritinė situacija, kurios metu gali būti sunku valdyti emocijas ar nuraminti natūraliai kylančią paniką. Bendruomenėms, organizacijoms ir šeimoms, susiduriančioms su krizėmis dėl šiuo metu pasaulyje vykstančių neramumų, pagalbą gali suteikti Mobilioji psichologinių krizių įveikimo komanda. Daugiau informacijos: <https://krizesiveikimas.lt/>.

Sveikatos apsaugos ministerija yra sukūrusi svetainę www.pagalbasau.lt. Šioje svetainėje galima rasti patarimus ir pagalbą įvairiais emocinės sveikatos klausimais. Čia taip pat skelbiama ir dabartinės situacijos metu aktuali informacija apie:

- veiksmus dėl emocinių išgyvenimų karo metu: <https://pagalbasau.lt/karas/>;
- emocinės pagalbos gavimą: <https://pagalbasau.lt/gaukpagalba/>;
- nemokamas emocinės pagalbos linijas: <https://pagalbasau.lt/pagalbos-linijos/>.

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos parengti streso valdymo patarimai:

<https://pagd.lrv.lt/uploads/pagd/documents/files/streso%20valdymo%20pratimai.pdf>.

Patyčios ir neapykanta

Rusijos karinės agresijos prieš Ukrainą kontekste svarbu atskirti agresorę valstybę nuo aplink esančių kitos tautybės asmenų. Mūsų kaimynai, kolegos darbuotojai ir studentai – kokios tautybės jie būtų – nėra kalti dėl agresoriaus veiksmų. Todėl labai svarbu užkardyti galimą neapykantos kurstymą tautiniu pagrindu. Į patyčias tautiniu pagrindu reikia reaguoti kaip į bet kokias kitas patyčias.

Šioje neeilinėje naujus iššūkius keliančioje situacijoje labai svarbu suprasti, kad geriausia, ką galime padaryti, yra toliau ramiai dirbti savo darbą, remti brolius ir seseris Ukrainoje bei nuosekliai ir be panikos patiems ruošti situacijoms, kad prireikus mokėtume apsaugoti save, savo artimą ir kartu valstybę.

Aukštųjų mokyklų vadovai, taip pat padalinių vadovai ir kiti aukščiausios administracijos atstovai, būdami bendruomenės lyderiais, savo užtikrinta laikysena ir sutelktu darbu yra pavyzdys tiek studentams, tiek savo darbuotojams.

Tikiu ir žinau, kad esame stiprūs ir kartu įveiksime iššūkius.

Ministerijos kancleris

Julius Lukošius